

**10-й ЮВІЛЕЙ
ЦЕНТРУ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА МАРКЕТИНГУ
В ГАЛУЗІ НАУК ПРО ЗЕМЛЮ ІГН НАН УКРАЇНИ**

17 грудня 2009 р. виповнилось 10 років з дня заснування науково-дослідної та інформаційно-організаційної структури НАН України Центру менеджменту та маркетингу в галузі наук про Землю Інституту геологічних наук (ЦММ ІГН).

За постановою Бюро Президії НАН України з метою підвищення рівня інформаційного забезпечення установ Відділення наук про Землю, широкого впровадження в наукові дослідження інформаційних технологій, комп'ютеризованих форм і методів роботи за світовими стандартами 10 років тому при ІГН було створено Центр менеджменту та маркетингу в галузі наук про Землю (далі – Центр). Передбачалися насамперед сучасні підходи забезпечення успішного переходу України до інформаційного етапу розвитку фундаментальних і прикладних досліджень в геологічній сфері.

Новостворена в системі Академії структура під керівництвом директора Центру Миколи Андрійовича Якимчука, професора, член-кореспондента НАН України, доктора фізико-математичних наук, здійснює свою діяльність на умовах повного госпрозрахунку без залучення бюджетних коштів НАН України, за результатами реалізації інформаційних послуг.

Ефективною формою постійного обміну інформації про нові методи і методики досліджень, а також новітні технології напрямів, що зосереджені у Відділенні наук про Землю стають організовані та проведені Центром в 1999–2008 рр. 18 конференцій, 10 з яких мали міжнародний статус, а також наукові видання, підручники, препринти тощо. Центром Видано 17 збірників наукових праць за широкою тематичною спрямованістю (проблеми нафтогазової геології, промислової геофізики, ландшафтного різноманіття України, дослідження берегової зони морів, проблеми мінеральних вод тощо).

М.А. Якимчук проводить наукові дослідження та ініціює популяризацію в Україні сучасного напрямку, інтегративної науки – геоінформатики, що покликана забезпечити взаємодію та взаємопорозуміння всередині циклу геонаук, а також сприяти взаємодії з іншими дисциплінами природознавства і суспільствознавства – фізикою, астрономією, астрофізикою,

математикою, інформатикою, історією людства та його культури, філософією. Більш узагальнено геоінформатика визначається як наука про інформаційні потоки в природі, суспільстві і свідомості, вивчення яких дає змогу щонайповніше розкрити суть чотирьох головних феноменів навколишнього світу – Космосу, планети Земля, Життя, Людини.

У грудні 2001 р. Центром – установою, що працює на самозабезпеченні, без залучення бюджетних коштів, було засновано перше в Україні наукове періодичне видання журнал «Геоінформатика», який об'єднує предметні галузі наук про Землю в одну базову спеціалізацію – геоінформатику. В 2002 р. у засновники журналу була включена Національна академія наук України. З 2004 р. видається періодичне фахове видання – збірник наукових праць «Теоретичні та прикладні аспекти геоінформатики».

На розвиток нового наукового напрямку «Геоінформатика» в Україні було започатковано організацію міжнародних конференцій «Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти», які починаючи з 2002 р. проходять щорічно в Києві. В роботі конференцій (2002–2009) взяли участь більше як 1500 учасників з понад 40 організацій.

З метою об'єднання зусиль щодо впровадження геоінформатики за рішенням II Міжнародної конференції: «Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти» (березень 2003 р.) в Україні була створена Всеукраїнська асоціація геоінформатики (ВАГ – AUAG – All Ukrainian Association of Geoinformatics). На сьогодні в Україні ВАГ налічує понад 400 членів. Слід зауважити, що Всеукраїнська асоціація геоінформатики є на сьогодні єдиною громадською організацією з геоінформатики у світі, безпосередньо встановлює зв'язки із закордонними громадськими організаціями та організаціями, що працюють у галузі геологічних та геофізичних досліджень, комп'ютерних технологій. З 2007 р. ВАГ є асоційованим товариством з EAGE, що дає можливість на щорічних конференціях EAGE отримувати виставкові площі для подання своїх робіт, результатів і досягнень членів асоціації. Таке тісне співробітництво встановлено з Євразійським геофізичним товариством (м. Москва). Гарні зв'язки склалися з міжнародним науковим товариствами: SEG (Товариство геофізиків-розвідників, США, м. Tulsa). У 2004 р. на 66-й щорічній конференції EAGE було підписано

сертифікат про створення у м. Києві Українського осередку Європейської асоціації геовчених і інженерів (EAGE Local Chapter, Kyiv). Створення осередку EAGE покращило інформаційне забезпечення української геологічної спільноти про діяльність EAGE, був значно спрощений механізм фінансових відносин між членами EAGE з України та головним офісом EAGE завдяки діяльності Local Chapter Kyiv.

Результатом тісної співпраці Центру, EAGE та ВАГ стало те, що починаючи з 2006 р. щорічні конференції з геоінформатики були під пильною увагою керівництва EAGE. У 2006 р. її відвідували – Гарет Вільямс, президент EAGE (2005–2006), та член комітету EAGE–PACE Павло Карнковський, у 2007 р. на конференції виступив президент EAGE Тео Корткаас (2006–2007), у 2008 р. у роботі VII конференції взяли участь президент EAGE Фін Омодт (2007–2008) і голова EAGE–PACE фонду Хельмут Гартнер. У 2009 р. представником EAGE був Пітер Вервей – менеджер EAGE по Росії та країнах СНД. Всі ці події неодноразово висвітлювалися в публікаціях в журналі Геоінформатика, та в журналі EAGE – FirstBreak. Варто зазначити, що EAGE також надавала фінансову підтримку конференції «Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти».

З ініціативи Центру та особисто М.А. Якимчука відновлено спеціальність 04.00.05 – «Геологічна інформатика», затверджену Наказом ВАК України № 377 від 23.06.2005 р. у переліку спеціальностей, за якими проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань. Завдяки активній позиції М.А. Якимчука відновлено роботу спецради по захисту дисертацій з геоінформатики при Київському Національному університеті імені Тараса Шевченка. Виконуючи рішення IV Міжнародної конференції «Геоінформатика: теоретичні та прикладні аспекти» 30 березня – 1 квітня 2005 р., м. Київ Центр ініціював відкриття на геологічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка освітнього напрямку «геоінформатика» (2008).

У Центрі досліджують, розробляють та впроваджують нові моделі розв'язку задачі аналітичного продовження потенціальних полів, алгоритми програмного забезпечення інтерпретації геофізичних полів і побудови фізико-математичних моделей

процесів та аномальних об'єктів. Центром спільно з Інститутом прикладних проблем екології, геофізики і геохімії та НВП «Геопром» розроблена експрес-технологія оперативного вирішення завдань екології, інженерної геології та геолого-геофізичних досліджень, яка має широке практичне застосування. Особливо актуальні теоретичні напрацювання та пропозиції прикладного характеру спрямовані на забезпечення енергетичної і ресурсної стабільності та безпеки України. Одним з таких напрямів є вивчення можливостей та впровадження у практику експрес-технології прямих пошуків скупчення вуглеводнів геоелектричними методами (технологія СКІП–ВЕРЗ). Результати фундаментальних теоретичних досліджень, основні компоненти технології та результати її практичного застосування опубліковані в наукових журналах і збірниках наукових праць, тезах доповідей (понад 190 публікацій). Результати робіт пройшли апробацію на 84 конференціях (конгресах, симпозіумах, семінарах), з них на території України – 48, за кордоном – 36.

За 10 років Центром успішно реалізовано головний сенс намічених перетворень, ключова ідея яких – не доганяти минуле, а створювати майбутнє. Суттєвим є внесок у підвищення рівня інтелектуальних підходів до вирішення завдань надро- та природокористування. Вчені Центру заклали фундамент розвитку сучасного наукового напрямку – геоінформатики, проводять унікальні міждисциплінарні дослідження.

Яскравим свідченням пошкваллення міжнародної співпраці є результати, які отримав Центр, виконуючи функції інформаційно-аналітичної структури. Постійне вивчення та оперативне розповсюдження досягнень наук про Землю, відповідно вітчизняних за кордоном та світових в Україні, позитивно вплинуло на розширення наукових і ділових міжнародних контактів, що створює сприятливі умови інтеграції України в світову геологічну спільноту.

Спрямованість Центру на тематичне та структурне поєднання глибоких фундаментальних досліджень з перспективними прикладними розробками у майбутньому дасть відповідний ефект, якщо цілеспрямовано упроваджувати ефективні технології, шукати і знаходити нетрадиційні шляхи в науці.

Отримано значні наукові результати, зроблено багато корисних справ, нагромаджено відповідний досвід, а ще більше планів і намірів попереду.